

Η ασκητική μέθοδος στην Ορθοδοξία και οι Οικουμενικοί Διάλογοι (μέρος 2ο)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Η άσκηση στην Ορθοδοξία

Λέει, λοιπόν, ο άγιος Γέρων (π. Γεώργιος Καψάνης) : «Φύτευσε μάλιστα ο Κύριος στον Παράδεισο το δένδρο της γνώσεως του καλού και του κακού και παρήγγειλε στον άνθρωπο να μη γευθεί τον καρπό του. Θα μπορούσε έτσι υπακούοντας στο θείο θέλημα και ασκούμενος να κερδίζει εν τη ελευθερία του την οδό της θεώσεως. Η συνέργεια ήταν απαραίτητη ακόμη και στα σκηνώματα του Παραδείσου. Η άσκηση του Αδάμ στην υπακοή και στην πιστή εφαρμογή του αγίου θελήματος του Κυρίου ήταν η οδός και το μέσον της πλήρους και τελείας εναρμονίσεως της θελήσεώς του προς την θέληση του Πατρός του, ώστε ο Αδάμ να ανταποκριθεί πλήρως στην θεία αγάπη.

Γνωρίζουμε όλοι που ο Αδάμ θα κατέληγε, εάν τηρούσε τον κανόνα της υπακοής δια της ασκήσεως. Μεταμορφούμενος από ωραιότητα σε ωραιότητα, από δύναμη σε δύναμη, από δόξα σε δόξα, θα κατέληγε στην θέωση με αποτέλεσμα την αναμαρτησία και την αθανασία...».

Όμως, ο Αδάμ και η Εύα παρήκουσαν και εξορίστηκαν από τον Παράδεισο και κληρονόμησαν στο ανθρώπινο γένος τις συνέπειες του προπατορικού αμαρτήματος, την φθορά και τον θάνατο, λέει ο άγιος Κύριλλος Αλεξανδρείας.

«... Ο ουράνιος Πατήρ ως καλός παιδαγωγός χρησιμοποίησε όλα τα μέσα (υποσχέσεις, απειλές, νόμο, προφήτες) για την επιστροφή του λαού του και δι' αυτού ολοκλήρου του κόσμου...».

Παρ'όλ'αυτά, λόγω της ασθενείας της ανθρωπίνης φύσεως και του πολέμου των δαιμόνων εναντίον των ανθρώπων, «...η άσκηση είναι τώρα ιδιαιτέρως αναγκαία για την υπερνίκηση των αδυναμιών, την κάθαρση από τα σκοτεινά πάθη, την ενίσχυση της βουλήσεως στο αγαθό, την απόκτηση των αρετών και την εφαρμογή του θείου θελήματος. Πριν από την πτώση η άσκηση εμοιάζε με προσπάθεια καλλιέργειας ενός εύφορου αγρού. Τώρα η άσκηση μοιάζει με προσπάθεια καλλιέργειας γης ερήμου και αβάτου και ανύδρου, γεμάτης από ζιζάνια και αγκάθια. Αλλ' όσο δυσκολότερη και επιπονότερη η άσκηση, τόσο και αναγκαιότερη...».

«...Όταν οι νηστείες καταντήσουν μία εξωτερική εκπλήρωση τύπου χωρίς εσωτερική ανακαίνιση και μετάνοια, θα ακουστεί ο αυστηρός έλεγχος των Προφητών, οι οποίοι θα στηλιτεύσουν όχι τις νηστείες, αλλά την ασπλαχνία, την αδικία και την υποκρισία των νηστευόντων. «Ουχί τοιαύτην νηστείαν εγώ εξελεξάμην, λέγει Κύριος, αλλά λύε πάντα σύνδεσμον αδικίας...».

«...Ο συνδετικός κρίκος της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης, ο άγιος Ιωάννης ο Βαπτιστής, είναι κατ' εξοχήν ασκητής. Ομοίως και η προφήτις Άννα «ουκ αφίστατο από του ιερού, νηστείαις και δεήσεσιν λατρεύουσα νύκτα και ημέραν»[1]. Αμφότεροι αξιώθηκαν να λάβουν το Άγιον Πνεύμα και να αναγνωρίσουν τον Μεσσία...».

Ο ίδιος ο Ιησούς Χριστός νήστευσε σαράντα (40) ημέρες και «θα μιλήσει για την στενή και τεθλιμμένη οδό, για την αληθή νηστεία, για την ανάγκη να βιάσει ο πιστός τον εαυτό του χάριν της Βασιλείας του Θεού, όπως και για την ανάγκη εντατικού αγώνος. Όλ' αυτά συνιστούν την πεμπτουσία της ασκήσεως, χωρίς την οποία η αντιδραστική φύση μας δεν είναι δυνατόν να μεταμορφωθεί από την Χάριν.

Άλλωστε, ο Κύριος με όλη την πολιτεία Του (τελεία αγάπη, ακτημοσύνη, νηστεία, προσευχή, υπακοή) προδιέγραψε τον τύπο του καινού-νέου ανθρώπου ως ασκητικού ανθρώπου.

Το ασκητικό παράδειγμα του Κυρίου ακολούθησαν οι άγιοι Απόστολοι και μάλιστα

ο κατ' εξοχήν ασκητής Απόστολος Παύλος[2]...».

Η άσκηση δεν είναι σκοπός, αλλά μέσον.

«Σκοπός της ασκήσεως είναι πάντοτε η ένωση του ασκουμένου πιστού με την Αγία Τριάδα εν Χριστώ και μάλιστα εντός του Σώματος του Χριστού, της Ορθοδόξου Εκκλησίας. Η άσκηση αποτελεί την οδό προς την θεανθρώπινη ένωση. Είναι εύκολο ο ασκούμενος να λησμονήσει το γιατί ασκείται και να εκλάβει το μέσον ως σκοπό (αυτοδικαίωση, ηθικισμός, νομικισμός, φαρισαϊσμός)...».

Λέει ο όσιος Σεραφείμ του Σάρωφ ότι σκοπός της εν Χριστώ ζωής είναι η απόκτηση της ακτίστου, μεθεκτής, προσιτής και κοινωνητής θείας Χάριτος του Αγίου Πνεύματος. Άρα και η άσκηση πρέπει να μας βοηθά να αποκτήσουμε την θεία Χάριν. «Όταν ο άνθρωπος υποταγεί στον Θεό και υποτάξει τα πάθη του στον λόγο, τότε μπορεί να υποτάξει και την άλογη φύση ως βασιλιάς της...».

«Ο κατά Χριστόν ασκητής με την θέλησή του θέλει τον Χριστό, με τον νου του σκέπτεται τον Χριστό και με την καρδιά του αγαπά τον Χριστό. Όλος ο άνθρωπος χριστοποιείται και γίνεται αρμονικός άνθρωπος και καινός-νέος άνθρωπος. Η εσωτερική του δε αρμονία επεκτείνεται, όπως είδαμε, και στην άλογη φύση...».

Η άσκηση δραστηριοποιεί την συνέργεια.

«Η συνέργεια, δηλ. η θεανθρώπινη συνεργασία για την σωτηρία μας, δεν νοείται από της πλευράς του ανθρώπου χωρίς την άσκηση. Ο Θεός σώζει αυτούς, που θέλουν να σωθούν. Θέλω δε να σωθώ σημαίνει αγωνίζομαι να σωθώ...».

Η άσκηση είναι έργο όλων των Χριστιανών, κληρικών και λαϊκών, μοναχών και κοσμικών.

«Ο ιερός Χρυσόστομος επί παραδείγματι, δεν θεωρούσε την μοναστική ζωή ως μία ανώτερη κατεύθυνση για τους εκλεκτούς, αλλά μάλλον ως γενικό ευαγγελικό κανόνα, προοριζόμενο γι' όλους τους Χριστιανούς. Στο σημείο αυτό συμφωνεί πλήρως με την κύρια παράδοση της αρχαίας Εκκλησίας, από του Μ. Βασιλείου και του ιερού Αυγουστίνου μέχρι του οσίου Θεοδώρου του Στουδίτου στους μετέπειτα χρόνους[3]...».

Ο μοναχισμός δεν είναι κάτι ξένο προς την Εκκλησία. «Δεν είναι ορθό να ερμηνεύσουμε τον μοναχισμό ως αποτέλεσμα επιδράσεως άλλων θρησκειών η ως διαμαρτυρία μόνο κατά της εκκοσμικεύσεως της Εκκλησίας. Ο μοναχισμός αποτελεί τον καρπό του ασκητικού ιδεώδους ολοκλήρου της Εκκλησίας. Όταν το ιδεώδες αυτό ατονεί, διέρχεται κρίση και ο μοναχισμός. Εδώ ίσως πρέπει να

αναζητήσουμε τα αίτια της κρίσεως του μοναχισμού σήμερα. Ο μοναχισμός είναι σαρξ εκ της σαρκός της Εκκλησίας και είναι φυσικό και να επιδρά στην Εκκλησία, αλλά και να αντανakλά σ'αυτόν η κατάσταση της Εκκλησίας...».

Αγάπη και άσκηση συνυφαίνονται και αλληλοσυμπληρώνονται.

«Την αγάπη μπορούν να αποκτήσουν οι Χριστιανοί με την άσκηση. «Όσοι αγαπούν αυτόν τον κόσμο, δεν μπορούν να αποκτήσουν την αγάπη των ανθρώπων», λέει ο αββάς Ισαάκ ο Σύρος[4]. Κάθε άσκηση κατά βάθος είναι προετοιμασία αγάπης. Πως θα μοιρασθεί κανείς το φαγητό του με αυτόν που πεινάει, εάν δεν νικήσει την λαιμαργία με την νηστεία;... Η κατά Θεόν αγάπη είναι κίνητρο και αποτέλεσμα της αληθινής ασκήσεως, όπως βλέπουμε στους θαυμαστούς βίους των Αγίων.

Αυτή την τελεία αγάπη εκφράζουν και οι κατωτέρω λόγοι του προαναφερθέντος Πατρός : «Καρδία ελεήμων είναι καύσις καρδίας υπέρ πάσης της κτίσεως, ήγουν υπέρ των ανθρώπων και των ορνέων και των ζώων και των δαιμόνων και υπέρ παντός κτίσματος»[5].

Η άσκηση έχει εκκλησιαστικό και όχι ατομικιστικό χαρακτήρα.

«Ο Χριστιανός υπακούοντας στην Εκκλησία ασκείται στην ταπείνωση και ενεργεί ως καθολικός (πανανθρώπινος, ολόκληρος) άνθρωπος, δηλ. ως άνθρωπος του οποίου η ατομική συνείδηση έχει εξαγιασθεί και εναρμονισθεί μέσα στην καθολική συνείδηση της Εκκλησίας. Έτσι, ο Χριστιανός ενεργεί εκκλησιαστικώς, συνοδικώς, καθολικώς, με τους εν Χριστώ αδελφούς του, με τους οποίους αποτελεί ένα σώμα. Η τήρηση μάλιστα των κοινών νηστειών, προσευχών και εκκλησιαστικών εθίμων συντελεί στην στενότερη σύσφιγξη του ασκουμένου με την Ορθόδοξη Καθολική Εκκλησία, που εκτείνεται σε πλάτος και μήκος χρόνου...».

[1] Λκ. 6,37.

[2] Α Κορ. 9,27.

[3] π. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΦΛΩΡΟΦΣΚΥ, «Ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, ο προφήτης της αγάπης», Ακτίνες 18 (1959) 9.

[4] ΟΣΙΟΣ ΙΣΑΑΚ Ο ΣΥΡΟΣ, Τα σωζόμενα ασκητικά, Λόγος πα (81), Αθήνα 1871, σ. 383.

[5] Ο.π., σ. 381.

πρωτοπρεσβ. π. Άγγελος Αγγελικόπουλος εφημ. Ι. Ν. Αγίας Παρασκευής Νέας Καλλιπόλεως Πειραιώς

[Η ασκητική μέθοδος στην Ορθοδοξία και οι Οικουμενικοί Διάλογοι \(μέρος 1ο\)](#)

Πηγή: impantokratoros.gr